

amb la poeta Marta Pérez i Sierra i jo mateixa de curadores, disset poetes i un músic hem creat *Vésten en'layre*, un llibre-homenatge a Alexandre de Riquer que s'acompanya d'un epíleg de Mariàngela Vilallonga, Consellera de Cultura que va impulsar l'Any Riquer. El llibre inclou un poema manuscrit de Riquer cedit pel colleccionista Joan Graells.

L'Any Riquer s'ha fet visible també en la publicació de punts de llibre, nadales, calendaris, ex-libris, i un número extraordinari d'*Ex-libris* (revista de l'Associació Catalana d'Exlibristes), dedicat a Alexandre de Riquer. Ha estat estimulante observar l'interès que ha suscitat la figura de Riquer a mesura que s'anaven publicant articles referits a les seves diverses facetes com a artista plàstic, escriptor i crític artístic, així com la seva relació amb el món artístic i cultural del seu temps. I tot això, publicat en mitjans de prestigi i d'àmplia difusió en el nostre panorama comunicatiu com ara *Serra d'Or*, *Núvol*, *Ars Gravis*, *Temps de les Arts*, *Mirador de les Arts*, la revista del Col·legi de Llicenciats, *Eix Diari*, *El Nacional*, *El Punt Avui*, etc. A YouTube es poden recuperar els diàlegs, entrevistes, conferències, programes de ràdio i televisió. La Biblioteca de Catalunya ha publicat les intervencions de la Taula dedicada al simbolisme artúric del *Poema del bosc* de Riquer. El conjunt de textos (articles i conferències) que he anat elaborant durant l'Any Riquer està recollit al volum *Com la llum d'or. Escrits sobre Alexandre de Riquer*, de propera publicació.

Teresa COSTA-GRAMUNT

escriptora, dissenyadora i comissària de l'Any Riquer

Commemoració del centenari de la mort de Miquel dels Sants Oliver (2020). — El 9 de gener de 2020 va complir-se el centenari de la mort de Miquel dels Sants Oliver i Tolrà, un escriptor, periodista i intel·lectual mallorquí (Campanet, 1864) que des de l'any 1904 havia establert la seva residència a Barcelona. Al llarg dels setze anys que hi va viure va tenir una projecció pública ben rellevant: fou el director del *Diario de Barcelona* (1904-1906) i de *La Vanguardia* (1906-1920), membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1904), Oficial Major de Secretaria i Biblioteca (1904-1916) i president (1917-1919) de l'Ateneu Barcelonès, un dels vuits primers membres de l'Institut d'Estudis Catalans (1907), president del consistori dels Jocs Florals de Barcelona (1910) i de Girona (1913), vicepresident de l'Associació de Periodistes de Barcelona (1913)... Mentre residia a la capital catalana va publicar centenars d'articles a la premsa diària i a diferents revistes i també una quantitat considerable d'obres literàries —*Illa daurada. La ciutat de Mallorca* (1906), *Flors de silenci* (1907) i *Poesies* (1910)—, assagístiques —*Entre dos Españas* (1906) i *Vida y semblanza de Cervantes* (1916)—, periodístiques —*El caso Maura* (1914) i els sis volums de les *Hojas del sábado* (1918-1920)—, i historiogràfiques —*Los españoles en la Revolución francesa* (1914), *Catalunya en temps de la Revolució francesa* (1917) i *Mujeres de la Revolución* (1917). A aquesta obra ingent caldria afegir-hi els nombrosos articles que els anys de residència a Mallorca ja havia publicat a la premsa de Palma i els títols dels seus primers llibres: *Cosecha periodística (Artículos varios)* (1891), *La cuestión regional* (1899), *Mallorca durante la primera revolución (1808-1814)* (1901), *La Literatura en Mallorca (Ensayos críticos)* (1903) i la novel·la *L'Hostal de la Bolla* (1904).

En ocasió del centenari de la seva mort, diferents institucions i entitats civils, de Mallorca i de Barcelona, varen considerar que l'efemèride havia de ser aprofitada per a projectar socialment la figura d'Oliver i per a incrementar el coneixement de la seva vida, del seu pensament i de la seva obra literària, periodística i historiogràfica.

El mateix 9 de gener, dia per dia del centenari de la seva mort, es va fer un acte institucional a la seu del Consell de Mallorca. Les intervencions anaren a càrrec de Bel Busquets, consellera de

Cultura, Patrimoni històric i Política Lingüística del Consell de Mallorca; d'Antoni Noguera, regidor de Cultura de l'Ajuntament de Palma; de Pere Rosselló Bover, catedràtic de la Universitat de les Illes Balears i director de l'edició de les *Obres completes* d'Oliver; d'Ignasi Serra, prologuista del volum onzè d'aquestes *Obres Completes*, tot just acabat de sortir; de Lleonard Muntaner, l'editor de les *OC*; de Rosa Bestard, batlessa de Campanet; i de Catalina Cladera, presidenta del Consell de Mallorca. L'acte va tenir una representació institucional al màxim nivell, en coherència amb el fet que el Consell de Mallorca l'any 2004 l'hagués nomenat Fill predilecte de l'illa i que els ajuntaments de Palma i de Campanet el consideressin el seu Fill il·lustre ja des dels anys 1920 i 1928. Entre els assistents, una vuitantena, hi havia diputats del parlament balear, un d'ells era el president Vicenç Thomàs, nombrosos càrrecs electes de diferents institucions, professors universitaris, escriptors, representants d'entitats culturals...

A Palma la commemoració va ser organitzada pel Consell de Mallorca (el Departament de Cultura i la Fundació Mallorca Literària), l'Ajuntament de la ciutat (la regidoria de cultura), la Universitat de les Illes Balears (el Servei d'Activitats Culturals i el Departament de Filologia Catalana) i l'Institut d'Estudis Catalans (IEC. Palma). Es va programar un cicle de conferències, entre el març i el maig, que es va haver d'interrompre després d'haver-se impartit la primera a causa de les mesures sanitàries que s'hagueren d'implantar com a conseqüència de la pandèmia de la Covid. El cicle va reprendre el mes d'octubre i es va desenvolupar fins al desembre. Els conferencians i els temes que tractaren foren els següents: «La cultura a Mallorca al voltant del 1900. El paper de Miquel S. Oliver», a càrrec de Damià Pons; «Miquel S. Oliver, l'escriptor», de Pere Rosselló Bover; «Turisme, política i autonomia als articles de Miquel S. Oliver», de Francesc M. Rotger; «Palma entre dos segles (1880-1920)», de Rosa Planas; i «Miquel S. Oliver, historiador i ideòleg», d'Antoni Marimon. El darrer acte va ser una taula rodona, amb la participació de Sebastià Alzamora, Antoni Janer, Antoni Trobat, Jaume Garau i Catalina Martorell Fullana. Es va pretendre que escriptors, intel·lectuals i historiadors no especialitzats en Oliver, tots ells menors de cinquanta anys, oferissin públicament la seva visió del personatge i de la seva obra. L'assistència als diferents actes del cicle, malgrat l'entrebanc de la pandèmia, va ser prou acceptable.

L'ajuntament de Campanet, el poble on va néixer, també el va voler homenatjar. Va organitzar, el mes de novembre, dues conferències: «Miquel S. Oliver, promotor del turisme i de l'autonomia», a càrrec de Francesc M. Rotger, i «Aproximacions múltiples a Miquel S. Oliver», de Damià Pons.

A Barcelona, la commemoració del centenari va anar a càrrec de l'Ateneu Barcelonès, una institució amb la qual Oliver, com ja hem assenyalat abans, hi va tenir un lligam professional i vital molt fort. L'edifici del carrer Canuda fins i tot va ser, entre els anys 1906 i 1916, la seva residència familiar. L'Ateneu organitzà dues conferències. La primera fou presencial i la va impartir Damià Pons: «Miquel S. Oliver i els escriptors mallorquins a la Barcelona d'entre els segles XIX i XX». El president de l'Ateneu, Jordi Casassas, va presidir l'acte i el president de l'Institut d'Estudis Catalans, Joandomènec Ros, hi va assistir en representació de la institució que havia tengut Oliver entre els seus membres fundadors. La segona conferència va ser telemàtica i anà a càrrec de Pere Rosselló Bover: «Miquel S. Oliver i la narrativa». Jordi Casassas en cada ocasió va fer la presentació dels conferencians. Les dues intervencions són accessibles a la web de l'Ateneu i ja han estat objecte de més de quatre-centes visualitzacions.

La gran aportació de l'Ateneu a la commemoració del centenari de la mort d'Oliver va ser l'exposició «Miquel dels Sants Oliver a l'Ateneu Barcelonès» que es va poder veure al pati dels Carruatges de l'edifici del carrer Canuda al llarg de quasi quatre mesos, del 8 d'octubre de 2020 al 31 de gener del 2021. Ben segur que foren moltes les persones —socis de l'entitat o no— que van ren profitat l'oportunitat per a conèixer la personalitat d'Oliver, la tasca periodística i intel·lectual

que va desenvolupar mentre va viure a Barcelona i també la seva relació amb l'Ateneu. L'exposició, amb Damià Pons com a comissari i dissenyada per Jordi Boix, es va estructurar en diferents panells, degudament il·lustrats, que tenien uns títols que en sintetitzaven els continguts: «Els anys mallorquins (1880-1904)», «La cultura a Mallorca entre els dos segles», «Els anys de Barcelona (1904-1920)», «Miquel S. Oliver i l'Ateneu Barcelonès», «Miquel S. Oliver a l'Ateneu Barcelonès, vist per Gaziel», «L'historiador i l'intel·lectual» i «El narrador i el poeta».

Un fet de rellevància inqüestionable de l'any 2020 en relació a Miquel S. Oliver és que s'ha publicat un nou volum de les seves *Obres completes*. Les coediten Leonard Muntaner Editor i l'Institut d'Estudis Catalans (IEC, Palma). El volum del 2020 és el dotzè i és un aplec de tota la seva *Obra narrativa*, amb la inclusió de la novel·la *Margalida. Paisatge mallorquí* —apareguda per capítols a les revistes *Museo Balear* i *La Roqueta*—, que fins ara mai no havia estat recollida en volum. Es tracta de la primera novel·la en català publicada per un autor mallorquí a l'època contemporània. El volum duu un estudi preliminar de Pere Rosselló Bover titulat «Els models narratius de Miquel dels Sants Oliver». Un treball extens, detallat i rigorós d'aquest investigador i professor universitari que és qui els darrers vint anys ha fet possible que el projecte de l'edició de les *Obres completes* d'Oliver s'hagi anat fent realitat.

Damià PONS
Universitat de les Illes Balears

Centenari de la Societat Castellonenca de Cultura (1920-2020). — L'any 2020, la Societat Castellonenca de Cultura (SCC) va fer cent anys. Estem d'enhonorabona.

La Societat ha anat complint a poc a poc (*festina lente*, segons el seu lema) molts —o gairebé tots— els objectius que es va proposar des de la seva fundació. En cent anys, hi ha hagut molts esdeveniments culturals en què ha intervingut a través dels seus membres. Els objectius de la Societat eren la creació d'una biblioteca, les excursions culturals i artístiques per les localitats més destacades, en aquestes qüestions, de les comarques valencianes septentrionals bàsicament, i la publicació d'un butlletí (BSCC). Els principals, diguem-ne, àmbits d'actuació eren i són encara: a) l'art i/o la història de l'art, b) la història medieval, sobretot a través de la publicació de les cartes pobla de les localitats que conformen sobretot les comarques valencianes septentrionals, i c) altres estudis de l'àmbit lingüístic i literari. Els tres es divideixen alhora en altres molts subapartats en què ha florit l'actuació investigadora o simplement cultural de la nostra Societat.

No hi ha dubte que, entre els interessos intel·lectuals de la SCC, el coneixement de la llengua i el seu estudi va ser des del principi un dels primers, i així, durant el darrer terç del segle XIX, la qüestió de la llengua és va centrar, sobretot, en l'ortografia, una ortografia que fos acceptada per la gran majoria de la societat.

Els tres treballs que van aparèixer al BSCC durant el període 1920-1936 palesen la ferma i clara posició de la Societat Castellonenca de Cultura respecte a la qüestió més important, des del punt de vista sociolingüístic, de qualsevol llengua: l'ortogràfica.

En un primer treball, Salvador Guinot, llavors president de la Societat, publica un breu escrit impellit per la crida apareguda a la revista valenciana *Taula de Lletres Valencianes*¹ del mes de juliol, adreçada als escriptors i a les entitats valencianes preocupades per la qüestió de la llengua. La revista valenciana invitava a fer un esforç comú en la consecució de la unitat ortogràfica. La resposta del primer president de l'entitat, i amb ell la totalitat del membres, és contundent i molt

1. Exactament es tractava del núm. 34 de l'esmentada revista de juliol de 1930, i ocupava les pàgines 3-4. L'escrit de Guinot es publicà al BSCC de setembre-octubre de 1930, pàgines 304-306.